

Fältförsök med genetiskt modifierad majs med tolerans mot glyfosat

BESLUT

Jordbruksverket bifaller ansökan. Detta beslut gäller till och med den 31 december 2010. Som villkor för beslutet gäller att odling och hantering av den genetiskt modifierade majsens sker i enlighet med vad som har angivits i ansökan. Dessutom ska nedanstående villkor följas.

1. Ni ska varje år skriftligen informera de berörda kommunerna och annonsera i lokalpressen om de planerade försöken. Det ska framgå av annonserna i vilka kommuner försöken kommer att ske. Kopior av informationen och av de publicerade annonserna ska ha kommit in till Jordbruksverket före sådd.
2. Ni ska varje år ge försöksutförarna noggranna skriftliga instruktioner för hur försöken ska genomföras och skötas, särskilt om skörd och efterbehandling av försöksytorna. En kopia av de skriftliga instruktionerna ska ha kommit in till Jordbruksverket före sådd.
3. Kartor som anger varje försöksytas exakta läge ska ha kommit in till Jordbruksverket före sådd. Alla försöksytor ska mätas ut i förhållande till fasta punkter i landskapet så att de är möjliga att hitta även efter att försöken avslutats.
4. Inom en vecka efter sådd ska uppgifter om försöksytornas storlek och sådatum ha kommit in till Jordbruksverket.
5. Ett avstånd på 50 meter ska hållas till annan majsodling.
6. Maskiner och redskap som har använts i försöket när majsens blommar ska rengöras innan de används i annan majsodling.
7. Utsäde till försöken ska lagras åtskilt från annat majsutsäde och vara väl märkt.
8. Året efter ett försök ska majs inte odlas på platsen.
9. Senast den 31 december varje år som fältförsök har genomförts ska ni lämna in en rapport. Rapporteringsformuläret som ni ska använda finns på Jordbruksverkets webbplats. Det sista årets rapport ska vara en slutrapport i samma formulär.

ÄRENDET

Den 22 december 2005 ansökte ni om att under åren 2006-2010 få genomföra fältförsök med genetiskt modifierad majs, NK603. NK603 är godkänd för import, bearbetning och användning som livsmedel och foder i EU.

NK603 är modifierad för att ge tolerans mot herbicider med glyfosat, som är den verksamma substansen i bl.a. Roundup. Glyfosat fungerar som en kompetitiv inhibitor och binder in till enzymet 5-enolpyruvylshikimat-3-fosfatsyntas (EPSPS). Applicering av glyfosat på växtvävnad leder till att enzymet inte fungerar. EPSPS katalyserar ett steg i shikimatbiosyntesvägen. Genom syntesvägen bildas chorismat som är en viktig byggsten för aromatiska aminosyror. Aromatiska aminosyror är viktiga byggstenar i de flesta proteiner och även många andra substanser i växten. Blockering av EPSPS stör plantans tillväxt så att den till slut dör. Den införda genen *epsps*, kommer från jordbakterien *Agrobacterium tumefaciens*. Den kodar för en variant av EPSPS som är okänslig för glyfosat. Ingen ytterligare markör- eller selektionsgen finns i de genetiskt modifierade plantorna.

Utsättning kan komma att ske i en eller flera av kommunerna: Borgholm, Kristianstad, Lomma och Mörbylånga. Arealen kommer att var maximalt 2 ha per år. Syftet med försöket är att jämföra olika ogräsbekämpningsstrategier i majs under svenska förhållanden.

Av ansökan framgår bl.a. följande om skyddsåtgärder.

Majsen från försöket kommer inte att användas till livsmedel eller foder. Istället kommer majsplantorna att hackas med majshack och lämnas kvar på fältet. Såmaskin och majshack kommer att rengöras noggrant efter användning. Försöken kommer att observeras och kontrolleras regelbundet under utsättningsperioden.

Remissinstanser

Livsmedelsverket, Naturvårdsverket, Lunds universitet, Sveriges lantbruksuniversitet (SLU), Lantbrukarnas Riksförbund (LRF), Ekologiska Lantbrukarna, Greenpeace och Svenska Naturskyddsföreningen har fått möjlighet att yttra sig över ansökan. Ärendespecifika kommentarer från remissinstanser redovisas i bilagan tillsammans med Jordbruksverkets kommentar.

Majs är en tidigare oprövad organism som har tillförts nya egenskaper. Därför har Gentekniknämnden och Naturvårdsverket getts tillfälle att yttra sig över ett förslag till beslut enligt 2 kap. 11 § förordningen (2002:1086) om utsättning av genetiskt modifierade organismer i miljön.

Gentekniknämnden bedömer att Jordbruksverkets förslag till beslut och uppställda villkor är rimliga. Gentekniknämnden har således ej erinringar mot Jordbruksverkets förslag till beslut.

Naturvårdsverket har avstått från att yttra sig om Jordbruksverkets förslag till beslut.

Allmänhetens synpunkter

Enligt 2 kap. 10 § förordningen om utsättning av genetiskt modifierade organismer i miljön ska allmänheten och andra intresserade ges tillfälle att yttra sig innan Jordbruksverket beslutar i ärenden om avsiktlig utsättning. En sammanfattning av ansökan har lagts ut på Jordbruksverkets webbplats och det har därigenom funnits möjlighet att lämna synpunkter på ansökan.

Jordbruksverket har mottagit några ärendespecifika synpunkter i detta ärende. Synpunkterna redovisas i bilagan tillsammans med Jordbruksverkets kommentarer. Övriga synpunkter som Jordbruksverket har mottagit är av mer allmän natur. Det vill säga generella uttalanden om fördelar eller nackdelar med GMO. Dessa presenteras inte närmare.

Synpunkter från behöriga myndigheter i EU

Behöriga myndigheter enligt direktiv 2001/18/EG om avsiktlig utsättning av genetiskt modifierade organismer i miljön har getts möjlighet att yttra sig över en sammanfattning av ansökan.

Den behöriga myndigheten i Österrike anser att riskhanteringsåtgärder för utsättningen ska övervägas. Myndigheten föreslår att ett avstånd på 200 meter ska hållas till annan majsodling i kombination med en 4 rader bred bård med konventionell majs runt försöket. Den behöriga myndigheten anser också att övervakning av utsättningsplatsen ska ske nästföljande år.

Jordbruksverket bedömer att med ett avstånd på 50 meter blir eventuell inblandning i annans skörd under tröskelvärde för märkning. I Sverige förekommer inte spillplanter av majs. Det finns därmed inget behov av övervakning av platserna nästföljande år.

Övriga behöriga myndigheter har inte yttrat sig i ärendet.

SKÄL FÖR BESLUTET

Tillämpliga bestämmelser

Enligt 13 kap. 12 § miljöbalken krävs tillstånd för att genomföra en avsiktlig utsättning av genetiskt modifierade organismer. Jordbruksverket är tillsynsmyndighet för avsiktlig utsättning av genetiskt modifierad majs enligt 13 § och punkten F i bilagan till förordningen (1998:900) om tillsyn enligt miljöbalken. Enligt 2 kap. 2 § förordningen om utsättning av genetiskt modifierade organismer i miljön prövar också tillsynsmyndigheten frågor om tillstånd.

Enligt 2 kap. 3 § miljöbalken ska alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsåtgärder i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. I samma syfte ska vid yrkesmässig verksamhet användas bästa möjliga teknik. Försiktighetsprincipen

framgår även av 1 kap. 3 § förordning om utsättning av genetiskt modifierade organismer i miljön.

Av 2 kap. 4 § miljöbalken framgår att för verksamheter som tar i anspråk markområden ska en sådan plats väljas att ändamålet kan uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön.

Av 2 kap. 7 § miljöbalken framgår att kraven i 2 kap. 2-6 §§ gäller i den utsträckning det inte kan anses orimligt att uppfylla dem. Vid denna bedömning ska särskilt beaktas nyttan av skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått jämfört med kostnaderna för sådana åtgärder.

Av propositionen till miljöbalken (1997/98:45, del 1 s. 231f) följer att hänsynsreglerna i miljöbalken ska tillämpas så att inte orimliga krav ställs på verksamhetsutövaren med hänsyn till den effekt som skyddsåtgärderna och försiktighetsmåten kommer att ha på miljön och kostnaderna för dessa åtgärder. Vidare anges att någonstans går en gräns där marginalnyttan för miljön inte uppväger de kostnader som läggs ned på försiktighetsmåten. Detta gäller oavsett vilken verksamhet det rör sig om.

Enligt 13 kap. 8 § miljöbalken ska avsiktlig utsättning av genetiskt modifierade organismer föregås av en utredning, som ska kunna läggas till grund för en tillfredsställande bedömning av vilka hälso- och miljöskador som organismerna kan orsaka.

Enligt 13 kap. 13 § miljöbalken får tillstånd lämnas endast om den verksamhet som ansökan avser är etiskt försvarbar.

Bestämmelser om märkning av genetiskt modifierade livsmedel och foder finns i förordningen (EG) nr 1829/2003 om genetiskt modifierade livsmedel och foder. I samma förordning framgår det även att reglerna om märkning inte ska tillämpas när en förekomst är under 0,9 %. Detta under förutsättning att förekomsten är oavsiktlig eller tekniskt oundviklig.

Tillåten inblandning

Fältförsöken kommer att ligga i områden där annan majs odlas. Eftersom NK603 är godkänd för användning som livsmedel och foder är en inblandning, via korspollinering från fältförsöket, i annan majs tillåten. En inblandning som överstiger 0,9 % av den totala skörden skulle dock kräva att den majsen måste märkas som genetiskt modifierad. Märkningen skulle kunna leda till en merkostnad för den som fått inblandningen. Därför ställer Jordbruksverket villkoret att ett avstånd på minst 50 meter måste hållas till andra majsodlingar. Det avståndet säkerställer att eventuell inblandning genom korspollinering blir så låg att den skördade majsen inte kommer att behöva märkas som genetiskt modifierad. Avståndet 50 meter gör att inblandningen även i extrema situationer kommer att vara under 0,9 %.

Miljöriskbedömning

För att det ska kunna bli en bestående miljöeffekt av ett fältförsök, krävs att grödan har förmåga att fortleva på fält eller i naturen.

Majs är en ettårig, vindpollinerad gröda som i huvudsak är korspollinerande (95 %). Majs är monoik, dvs. har han- och honblommor på samma planta. Majs har inga vilda korsningsbara släktingar i Europa. Eventuell korsbefruktning kan bara ske med annan odlad majs. Dess pollenkorn är stora i jämförelse med andra grödors. Flera studier visar att pollenspridning från ett majsfält sker till ca 90 % inom fem meter från fältkanten. Majspollen som sprids till ett annat majsfält späds också ut av det fältets eget pollen, så pollinering från intilliggande fält sker främst i de yttre raderna.

Majskornen sitter kvar på kolven även efter att de har mognat och skyddas dessutom av täckblad runt kolven. Majskorn och majsplantor är känsliga för kyla och spillplantor förekommer inte i Sverige. Skulle det mot förmodan ändå bli spillplantor av NK603, så har majs dålig konkurrensförmåga och kommer inte att spridas i naturen. Eventuella spillplantor skulle vara enkla att förstöra mekaniskt eller med kemisk bekämpning med annat medel än glyfosat.

Den ökade toleransen mot glyfosat som har erhållits genom införandet av *epsps*-genen, kan inte antas tillföra några konkurrensfördelar, förutom vid besprutning med glyfosat. Herbicider med glyfosat får inte användas i Sverige i växande gröda som ska användas till livsmedel eller foder. Majsen från försöken ska inte användas vidare utan hackas ner och lämnas på fältet. Eftersom majskorn inte överlever vintern och majs inte kan förökas vegetativt finns det ingen risk för vidare spridning.

Av dessa skäl är risken försumbar att NK603 skulle fortleva på fält eller i naturen.

NK603 är godkänd för import till EU och användning som livsmedel och foder. Jordbruksverket har bedömt användning som foder samt eventuella risker med införsel av levande majskorn som godtagbara. Livsmedelsverket har bedömt NK603 som säker för användning som livsmedel. Sverige röstade ja till att godkänna dessa användningsområden. Ansökningsprocessen som föregår ett godkännande kräver många studier och analyser och det finns mycket data om NK603. Det har gjorts jämförande studier på NK603 och likvärdig konventionellt förädlad majs. Man har bl.a. undersökt morfologiska egenskaper, mottaglighet för sjukdomar och agronomiska parametrar som avkastningsförmåga och inga signifikanta skillnader har påvisats. Modifieringen har inte heller påverkat växtens reproduktionsätt, reproduktiva egenskaper eller spridningsätt.

Införandet av *epsps*-gener påverkar shikimatbiosyntesvägen så att applicering av glyfosat inte blockerar syntesen av de aromatiska aminosyrorna. Denna syntesväg finns endast hos högre växter, alger och vissa bakterier och svampar. Däggdjur, fiskar, fåglar, reptiler och insekter har inte denna kedja och påverkas således inte av glyfosat. Proteinet EPSPS är vanligt förekommande i naturen och

torde inte påverka icke-målorganismer eller abiotisk miljö. EPSPS-proteinet potentiella toxicitet har studerats ingående och studierna bekräftar att det inte föreligger någon risk för människors eller djurs hälsa.

NK603 har odlats i fältförsök i flera länder i EU. Majsens har funnits i kommersiell odling över 15 år utanför EU. Under 2005 odlades NK603 i sex länder på mer än 3,8 miljoner ha.

Försöken kommer att utföras i normala odlingsområden i en eller flera av ovan nämnda kommuner. Jordbruksverket bedömer att verksamheten inte kommer att medföra någon olägenhet för människors hälsa eller miljön oavsett var försöken placeras. Försöken bedöms inte påverka några officiellt erkända biotoper eller skyddade områden.

Slutsats

Jordbruksverket anser att ni har lämnat en riskbedömning som är rimlig. Jordbruksverket bedömer att de föreslagna skyddsåtgärderna och den teknik som används, tillsammans med de ytterligare villkor som ställs i detta beslut, är tillräckliga för att skydda människors hälsa och miljön.

Etisk bedömning

Den etiska bedömningen består inte av kvantitativa bedömningar om riskers omfattning, men uppfattningen om ett visst förfarande är etiskt godtagbart eller inte kan påverkas av hur stora riskerna bedöms vara. Att en genteknisk verksamhet bedöms vara godtagbar enligt riskbedömningen ovan, dvs. enligt 2 kap. 3-4 §§ miljöbalken, innebär att riskerna för skadlig påverkan redan har beaktats.

En genteknisk verksamhet ska tillåtas bara om den medför samhällsnytta, dvs. en nytta som inte begränsar sig till verksamhetsutövaren, utan som också har ett allmännyttigt värde. Ett enskilt fältförsöks allmännyttiga värde kan vara svårt att förutsäga då det handlar om kunskapsinsamlande och ett långsiktigt förädlingsarbete. Det är dock avgörande för den svenska jordbruks- och trädgårdsnäringsens konkurrenskraft på sikt att det bedrivs växtförädling för svenska förhållanden. Sett i ett större sammanhang kan därmed även enskilda fältförsök bidra till samhällsnytta.

I ett konkurrenskraftigt jordbruk kan herbicidtolerens vara en odlingstekniskt betydelsefull egenskap. Detta måste dock vägas mot en potentiell skada för miljön. Enligt miljö kvalitetsmålet "Giftfri miljö" ska halterna av naturfrämmande ämnen i miljön minska. Det har ifrågasatts om försök som förutsätter en användning av herbicider är förenliga med detta miljömål. Syftet med försöket är att prova olika bekämpningsstrategier. I konventionell majsodling används herbicider. Det är möjligt att besprutning i fält eller den totala energiåtgången vid odling av NK603 kan minskas jämfört med konventionell odling av majs. Ett sådant resultat skulle betyda en miljövinst jämfört med konventionell användning av herbicider.

Sammantagen bedömning

Vid en sammantagen bedömning av miljöriskbedömningen och den etiska bedömningen anser Jordbruksverket att det finns skäl att bifalla ansökan.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Om ni vill överklaga detta beslut ska ni skriva till Miljöödomstolen i Växjö. Skrivelsen ställs alltså till miljöödomstolen men ska skickas eller lämnas till **Statens jordbruksverk, 551 82 Jönköping**. I skrivelsen ska ni ange vilket beslut som överklagas och den ändring i beslutet som begärs. Överklagandet ska ha kommit in till Jordbruksverket inom tre veckor från den dag då ni fick del av beslutet. För offentlig part räknas dock tiden för överklagande från beslutsdagen.

I detta ärende har avdelningschefen Carl Johan Lidén beslutat. Handläggaren Heléne Ström har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har även enhetschefen Staffan Eklöf, handläggarna Jenny Andersson och Anna-Clara Sjöström samt juristen Ida Lindblad deltagit.

Carl Johan Lidén

Heléne Ström

ÖVRIGA UPPLYSNINGAR

Ändrade förhållanden samt nya uppgifter som har betydelse för riskbedömningen ska anmälas till Jordbruksverket. Detta framgår av 2 kap. 15 § förordningen (2002:1086) om utsättning av genetiskt modifierade organismer i miljön.

För transport finns bestämmelser i Jordbruksverkets föreskrift (SJVFS 2003:5) om avsiktlig utsättning av genetiskt modifierade växter.

Bilaga: Sammanställning av remissvar och Jordbruksverkets kommentarer

2006-03-24

Sammanställning av remissvar och Jordbruksverkets kommentarer

I sammanställningen benämns remissinstanserna enligt följande: Naturvårdsverket (NV), Livsmedelsverket (SLV), Sveriges lantbruksuniversitet (SLU), Lantbrukarnas Riksförbund (LRF) och Ekologiska Lantbrukarna.

Instans	Remissvar	Jordbruksverkets kommentar
NV	NV har tidigare ställt sig tveksamt till utvecklingen av HT-grödor, vilket inte innebär att försök inte kan få tillåtas. NV vill dock uppmärksamma att tröskelvärden för inblandning i annan produkt bara är 0,9 % om inblandningen är oavsiktlig eller tekniskt oundviklig. NV antar att SJV kommer att ta hänsyn till detta i villkoren till försöken. NV önskar inte att delta i samråd om SJV:s förslag till beslut.	Jordbruksverket har under hösten arbetat med tröskelvärden och inkorsningsfrekvenser i majs. Med ställda villkor i beslutet är Jordbruksverket förvissat om att eventuell inblandning kommer att vara långt under tröskelvärden. Om inblandning ändå skulle ske med ställda villkor måste den anses som oavsiktlig eller tekniskt oundviklig.
SLV	SLV ser ingen anledning att motsätta sig det föreslagna fältförsöket. EFSA har utvärderat NK603 och drog slutsatsen att den är lika säker för människors och djurs hälsa samt för miljön som traditionell majs. SLV förutsätter att skörden omhändertas på avsett sätt. Skulle skörden konsumeras av människor eller djur skulle detta inte ha andra konsekvenser för deras hälsa än om de konsumerat traditionell majs.	-
SLU	SLU rekommenderar att ansökan beviljas. NK603 är redan bedömd för hälsorisker och nutritionella frågeställningar och är godkänd. Det finns inga vilda släktingar till majs och omfattande fältdata visar inga signifikanta skillnader avseende livskraft, reproduktion, spridningsförmåga eller övriga för ansökan relevanta egenskaper. Redovisade analyser tyder klart på att potentiellt negativa effekter på den biotiska eller abiotiska miljön är obefintliga eller obetydliga.	-

LRF	<p>LRF tillstyrker att försöken görs.</p> <p>För att motivera användningen av GMO krävs att en tydlig nytta kan visas. Miljöaspekten är härvid särskilt viktig och någon form av LCA (livscykelanalys, SJV:s kommentar) bör användas för att tydliggöra sådana egenskaper. I ansökan anges att odling av just den här majsens väntas skapa fördelar för jordbrukaren och miljön. Det bör kunna visas för svenska förhållanden.</p> <p>I ansökan nämns att signifikanta skillnader förekommit i tyska och franska försök mellan GM-majs och ej GM-majs. Det är angeläget att öka kunskapen om vilka metaboliska förändringar som har inträffat i den här majssorten och som orsakar den signifikanta skillnaden.</p>	<p>Försöket bör kunna bidra med information till en sådan analys. Det krävs dock betydligt mer data för att göra en fullständig bedömning av vilka positiva och negativa effekter som storskalig odling av majsens skulle ge. Jordbruksverket har att bedöma om grödan i sig är säker att sättas ut i miljön eller inte.</p> <p>Vid ett stort antal jämförelser förväntar man sig ett visst antal statistiskt signifikanta skillnader. Allmänt sett fanns inga skillnader mellan NK603 och annan majs. De skillnader man såg var små och inte genomgående i alla försök eller testade hybrider. Det tyder på att skillnaderna inte berodde på transformationshändelsen utan avspeglar normala variationer.</p>
Ekologiska Lantbrukarna	<p>Ekologiska Lantbrukarna avstyrker ansökan. Herbicidresistenta grödor är inte förenliga med svensk miljöpolitik och följaktligen finns inget skäl att tillåta fältförsök med tekniken.</p> <p>Generationsmålet (under miljö kvalitetsmålet "Giftfri miljö", SJV:s kommentar) kräver en mycket radikal minskning av den kemiska bekämpningen i jordbruket.</p> <p>Herbicidresistenstekniken förutsätter att användning av kemisk ogräsbekämpning permanentas.</p>	<p>Jordbruksverket har att bedöma om grödan i sig är säker att sättas ut i miljön eller inte. Jordbruksverket måste göra en fall-till-fall bedömning. Eventuella miljörisiker förknippade med detta försök måste anses vara försumbara.</p> <p>Det går inte att uttala sig generellt om användning av HT-grödor är förenliga med uppsatta miljö kvalitetsmål eller inte. Målet "Giftfri miljö" syftar till att minska användning av bekämpningsmedel och till att befintlig användning av herbicider och andra bekämpningsmedel ska vara så skonsam för miljön som möjligt.</p>

Övriga instanser har inte kommit in med yttranden.

Allmänhetens synpunkter	Jordbruksverkets kommentarer
Det är fortfarande inte klarlagt huruvida de funna extra DNA- sekvenser i NK603 majs inte har en negativ inverkan på hälsa och miljö, huruvida NK603 majs innehåller ökade nivåer av allergener eller huruvida NK603 majs innehåller ökade nivåer av carcinogena och hormonstörande ämnen (ex THF-dioler).	Livsmedelsverket i Sverige tillsammans med motsvarande myndigheter i EU samt den europeiska myndigheten för livsmedelsäkerhet (EFSA) har bedömt att NK603 är lika säker att använda som livsmedel som annan majs. Skörden från de aktuella fältförsöken kommer dock inte att användas vare sig till foder eller livsmedel.
Att använda en produkt som medger ökad användning av herbicider är inte i linje med Sveriges miljömål om ett giftfritt jordbruk.	Se Jordbruksverkets kommentar till Ekologiska Lantbrukarna.

Växtodlingsenheten
Heléne Ström

BESLUT

Dnr 22-9831/05

2006-08-31

Monsanto Crop Science Sweden AB
att: Mattias Zetterstrand

Ändring av villkor i beslut

BESLUT

Jordbruksverket bifaller ansökan. Ändring av beslutet gäller för resten av tillståndspanen. Utsättning och hantering ska i övrigt följa ansökan och tidigare beslut från den 24 mars 2006.

ÄRENDET

Du kom den 17 augusti 2006 in med en ansökan om att få ändra i beslutet om fältförsök med Jordbruksverkets dnr 22-9831/05. Ärendet gäller fältförsök med genetiskt modifierad majs, NK603. I beslutet står att majsen ska lämnas kvar i fält efter att den har hackats ner. Du ansöker om tillstånd för att ta delar av skörden från försöksfälten och skicka till laboratorium för analys.

SKÄL FÖR BESLUTET

Majsen, NK603, är godkänd för import, bearbetning och användning som livsmedel och foder inom EU. NK603 får därmed hanteras som konventionell majs i alla hänseenden förutom odling. I beslutet från den 24 mars 2006 framgår dock att inga delar av skörden från fältförsöken får användas till livsmedel eller foder. Jordbruksverket anser inte att ändringen i beslutet leder till någon ökad risk för människors hälsa eller miljön.

I detta ärende har enhetschefen Staffan Eklöf beslutat. Handläggaren Heléne Ström har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har även juristen Ida Lindblad Hammar deltagit.

Staffan Eklöf

Heléne Ström